

Цюман Микола Павлович, к.т.н., доцент, tsuman@ukr.net
Шевчук Іван Олександрович, аспірант
Національний транспортний університет

ОЦІНЮВАННЯ ПАЛИВНОЇ ЕКОНОМІЧНОСТІ ТА ШКІДЛИВИХ ВИКИДІВ ДВИГУНА З ІСКРОВИМ ЗАПАЛЮВАННЯМ ПІД ЧАС ВИКОРИСТАННЯ СПИРТОВМІСНОГО ПАЛИВА

Питання використання спиртовмісних палив (СВП) на двигунах з іскровим запалюванням (ДІЗ) і поліпшення експлуатаційних показників транспортних засобів при використанні таких палив досліджувались у роботах багатьох вчених [1–5]. Зокрема, вивчались питання адаптації карбюраторних двигунів до використання сумішей бензину з вмістом біоетанолу до 20%, показники ДІЗ з системою впорскування і каталітичною нейтралізацією відпрацьованих газів при живленні СВП до 20% біоетанолу. Разом з тим, у зв'язку із появою на ринку СВП із вмістом біоетанолу до 30% і більше актуальним стає питання оцінювання паливної економічності та шкідливих викидів ДІЗ при живленні таким паливом.

Метою роботи є кількісне оцінювання на основі експериментальних досліджень паливної економічності та шкідливих викидів ДІЗ з системою впорскування і каталітичною нейтралізацією відпрацьованих газів при використанні СВП з вмістом біоетанолу більше 20%.

Об'єктом експериментальних досліджень був ДІЗ VW BBU (4Ч 7,65/7,56) потужністю 55 кВт, обладнаний системою нейтралізації шкідливих викидів з прискореним прогрівом, що містить два трикомпонентних каталітичних нейтралізатори. Програма експериментальних досліджень включала визначення серії навантажувальних характеристик двигуна при частотах обертання колінчастого валу 1800 хв^{-1} , 2400 хв^{-1} і 3000 хв^{-1} при роботі відповідно на бензині А-95 і СВП А-95 (Е25) із вмістом біоетанолу 25% за масою. Характеристики палива Е25 (нижча теплота згорання, елементарний склад та ін.), необхідні для кількісного оцінювання показників екологічної безпеки двигуна, отримано розрахунковим шляхом на основі даних про вміст бензину і біоетанолу в паливі і їх характеристик [6].

В процесі експериментальних досліджень двигуна було визначено масові витрати палива і повітря, концентрацій шкідливих речовин у відпрацьованих газах до і після їх обробки системою нейтралізації та інші показники при роботі двигуна на бензині та СВП Е25 (рис. 1).

Результати дослідження двигуна при частоті обертання 2400 хв^{-1} (рис. 1) показують, що при однаковій витраті повітря $G_{\text{пов}}$ двигуном при роботі на обох паливах, витрата палива $G_{\text{пал}}$ Е25 більша, що пов'язано з його меншою тепловою згорання. Система впорскування автоматично корегує кількість впорснутого палива для забезпечення стехіометричного складу паливоповітряної суміші. При цьому, ефективність використання палива q_e у тепловому еквіваленті практично однакова для обох палив.

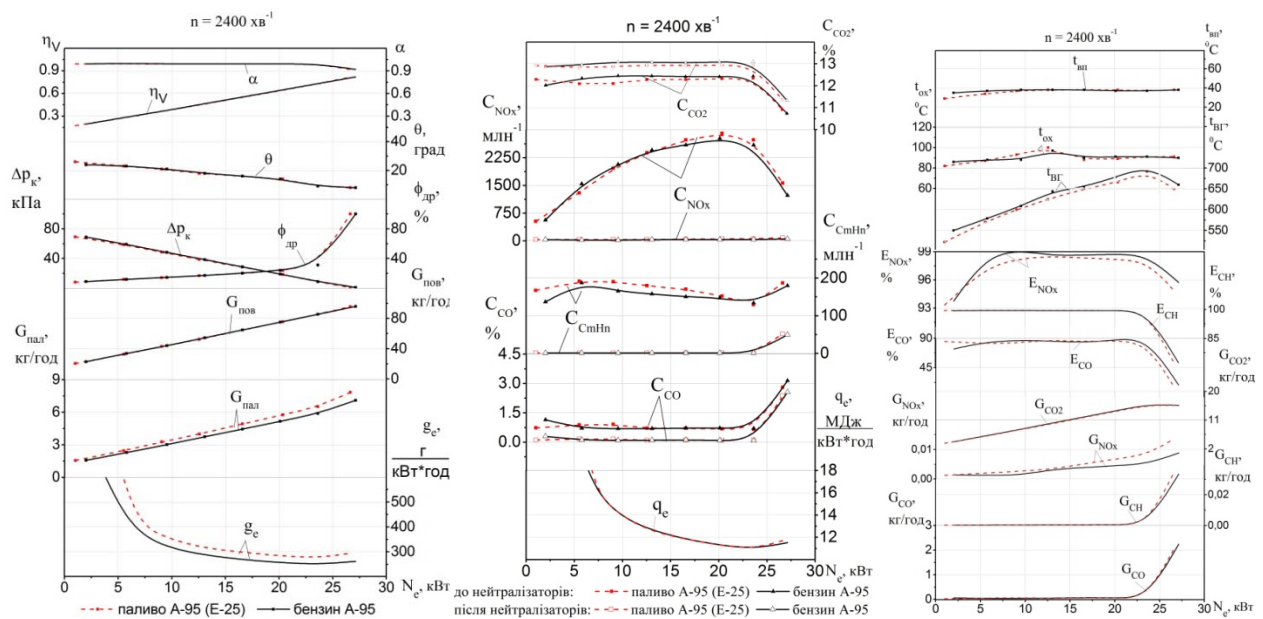

Рис. 1. Навантажувальні характеристики двигуна VW BBU (4Ч 7,65/7,56)

Викиди оксиду вуглецю G_{CO} , вуглекислого газу G_{CO_2} і вуглеводнів G_{CH} практично однакові при роботі на обох паливах, а викиди оксидів азоту G_{NO_x} більші при роботі на паливі E25, що пов'язано з дещо зниженою ефективністю нейтралізації E_{NO_x} при роботі на СВП. Для інших частот обертання отримано подібні результати.

Література

1. Редзюк А.М., Устименко В.С., Клименко О.А., Гутаревич Ю.Ф. Вплив високооктанової кисневмісної добавки до бензину на паливну економічність та екологічні показники автомобілів // Автошляховик України. Окр. вип. Вісник Північного наукового центру ТАУ. Вип. 6. 2003. – С. 34-35.
2. Гутаревич Ю.Ф., Корпач А.О., Говорун А.Г., Захарченко О.М. Вплив кута випередження запалювання на показники двигуна за роботи на сумішевих паливах з різним вмістом спиртових сполук // Автошляховик України. 2006. №1. – С. 19–21.
3. Попов Д.В. Результати експериментальних досліджень роботи на сумішевих паливах двигуна С30NE з каталітичним нейтралізатором // Вісник вінницького політехнічного інституту: науковий журнал. Вінниця, 2007. №4. – С. 147-148.
4. Кульбако В.П., Добровольський О.С., Сирота О.В., Цюман М.П. Дослідження доцільності використання сумішевих палив у двигунах з різними системами живлення // Проблеми транспорту. Збірник наукових праць. Київ, 2010. Вип. 7. – С. 128–133.
5. Щербатюк В.Б. Покращення екологічних показників двигунів підігрівом свіжого заряду при використанні бензину з добавкою біоетанолу : автореф. дис. ... канд. техн. наук : 05.05.03 / В. Б. Щербатюк; Нац. трансп. ун-т. К., 2013. – 20 с.
6. Bosch. Автомобильный справочник : пер. с англ. 2-е изд., перераб. и доп. – М., 2004. – 992 с.